

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК- 6-2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк. __ / 1</i>

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
протокол від 24 травня 2023 р.
№ 8

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для проведення практичних занять з навчальної дисципліни «Історія світової літератури»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 035 «Філологія»
освітньо-професійна програма «Прикладна лінгвістика»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра теоретичної та прикладної лінгвістики

Рекомендовано на засіданні
кафедри теоретичної та
прикладної лінгвістики
21 вересня 2022 р.,
протокол № 8

Розробники: к.ф.н., доцент кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики
КАНЧУРА Євгенія, викладач кафедри теоретичної та прикладної лінгвістики
БАШМАНІВСЬКА Ірина

Житомир
2023

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК- 6-2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 2

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Групова робота в Читацьких Колах (Oxford University Press)	8
Методика роботи на практичних заняттях	
<i>Змістовий модуль 1.</i>	11
Основні положення про історико-літературний процес. Давня література	
Тема 1. Міфологічні системи та їхнє відображення у сучасному текстуальному просторі. Поняття архетипів колективного несвідомого Фольклор, міфологія, Антична література	11
Тема 2. Література Середніх Віків та Відродження: від лицарського до пікареского роману	14
Тема 3. Бароко та Просвітництво: стихія чи система?	16
Тема 4. Нормативна поетика (від Арістотеля до Буало)	19
<i>Змістовий модуль 2. Нова література. Література в сучасному контексті.</i>	21
Тема 5. Романтизм і Реалізм як два способи світосприйняття	21
Тема 6. Доба модернізму: зміни у свідомості	24
Тема 7. Стан постмодернізму	25
Тема 8. Гіпертекст в роботі прикладного лінгвіста: цитата, посилання, рецепція, переклад	28
Рекомендована література	29

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК- 6-2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 3

Вступ

Шановні студенти!

Перед вами методичні рекомендації для проведення практичних занять з курсу «Історія світової літератури». Курс триватиме один семестр, містить 16 лекцій та 8 практичних занять, 2 змістовних модулі (по 4 заняття в кожному). Нам із вами належить ознайомитися з усім розвитком світового красномого письменства всього за чотири місяці II семестру I року бакалаврату. Звісно, такі стислі часові рамки зумовлюють оглядовий характер нашого курсу. Ви прослухаєте лекції про основні напрями та стилі європейського канону, але детальніше знайомство з найяскравішими представниками кожного періоду відбуватиметься на практичних заняттях. І тут все залежить від ваших навичок командної роботи та вміння обмінюватися здобутою інформацією, адже кожна з підгруп представлятиме аналіз конкретного твору для інших своїх колег. Кожне наше заняття не є вичерпним дослідженням того чи того періоду чи напряму мистецтва слова, проте формує своєрідний дороговказ для подальшого читання та розвитку сприйняття художнього тексту, необхідного перекладачеві. Тобто, ваш особистий пошук – запорука вашого професійного розвитку та вміння працювати з текстом. Поглибити свої навички опрацювання художнього тексту ви можете на засіданнях наукового гуртка «Інтертекстуальні студії».

Отже, **мета** навчальної дисципліни «Історія світової літератури» полягає у *вивченні* основних закономірностей розвитку художньої літератури від давнини до сучасності, зокрема, явищ українського красномого письменства як невіддільної складової світового літературного процесу; *набутті системних знань* про періоди та історичні умови еволюції художніх явищ, напрямів, стилів і жанрів літератури, *розширенні* гуманітарного світогляду через поєднання

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 4

контекстів національних культур із розвитком мовної складової, відображеної в літературному процесі, зміцненні когнітивної бази рецепції текстів.

Відповідно до визначеної мети курс складається з двох змістових модулів: *Давня література* та *Нова література*. Такий підхід передбачає розгляд функціонування художньої творчості з давніх часів до кінця XVIII – початку XIX століття, за умов домінування структурної нормативної поетики, та спостереження за розвитком вільних форм нового і новітнього красного письменства в контексті реалістичного і фантастичного світосприйняття та змін у світогляді сучасної людини.

Завдання курсу: *узагальнити та систематизувати* здобуті студентами знання про світовий історико-літературний процес та еволюцію напрямів, жанрів і стилів; *розширити й поглибити* філологічну підготовку студентів; *ознайомити* студентів з основними методами наукового літературознавчого аналізу та досягненнями світового літературознавства.

Під час вивчення дисципліни у студентів формуються **знання** про:

- основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI ст.;
- еволюцію напрямів, жанрів і стилів;
- чільних представників та художні явища;
- тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 035 «Філологія»:

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ФК5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 5

століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 035 «Філологія»:

ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години, 3 кредити ЄКТС.

Форма проведення занять: лекції, практичні заняття.

Будь ласка, уважно вивчіть структуру курсу «Історія світової літератури»

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 6

Опис початкової дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	03 «Гуманітарні науки»	обов'язкова дисципліна
Модулів – 2	Напрямок підготовки 035 «Філологія (Прикладна лінгвістика)»	Рік підготовки: 1-й
Змістових модулів – 2		Семестр 2-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Лекції 32 год.
		Практичні 16 год.
Загальна кількість годин – 90		Самостійна робота 42 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»	Вид контролю: Залік (4 години)

Наші заняття проходять у пропорції: **2 (3) лекції : 1 практичне** при навантаженні **3 пари на 2 тижні**. Тому, керуючись таблицею, ви можете легко розрахувати час до наступного практичного заняття та спланувати свою роботу

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	
		Арк. __ / 7

з підготовки. Завдання на кожне практичне заняття надається на першій лекції з підрозділу змістовного модуля.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	У тому числі		
		Лекції	Практичні	Самоств. робота
Змістовий модуль 1		Давня література.		
<u>Тема 1.</u> Література як художнє віддзеркалення свідомості засобами мови. Поняття періодизації. Давня література.		2	2	3
<u>Тема 2.</u> Фольклор, міфологія.		2		3
<u>Тема 3.</u> Антична література.		2		3
<u>Тема 4.</u> Література Середньовіччя.		2	2	2
<u>Тема 5.</u> Література доби Відродження.		2		3
<u>Тема 6.</u> Література доби Бароко		2	2	2
<u>Тема 7.</u> Література доби Просвітництва		2		2
<u>Тема 8.</u> Від Арістотеля до Буало, системна поетика, роди й види.		2	2	3
Разом за змістовим модулем	45	16	8	21
Змістовий модуль 2		Нова література		

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 8

Тема 1. Реалістичний і фантастичний модуси. Становлення нової літератури.		2	2	2
Тема 2. Романтизм.		2		2
Тема 3. Реалізм.		2		2
Тема 4. Модернізм.		2	2	3
Тема 5. Постмодернізм.		2	2	3
Тема 6. Пост-постмодернізм		2		3
Тема 7. Інтертекст як простір свідомості. Рецепція художнього твору.		2	2	3
Тема 8. Красне письменство для прикладного лінгвіста.		2		3
Разом за змістовим модулем	45	16	8	21
Усього годин	90	32	16	42

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 години, 3 кредити ЄКТС.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекційних занять	15*1= 15
2.	Відповіді на практичних заняттях	8*5=40
3.	КМР	2*10=20
5.	Індивідуальна самостійна навчально-дослідницька робота	10

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк __ / 9

	Залік	15
	Підсумковий рейтинговий бал	100

Успіхів та цікавих занять!

Групова робота в Читацьких Колах (Oxford University Press)

Методика роботи на практичних заняттях

Шановні студенти, для того, щоб за можливістю всебічно розглянути й проаналізувати запропонований для практичного заняття твір, звернімося до методики групової роботи, розробленої фахівцями Oxford University Press¹. Принцип роботи доволі простий та дозволяє розподілити зусилля, спрямовані на аналіз тексту, надає можливість працювати кожному студенту, відповідно до його вмінь та вподобань, а також зібрати спостереження групи в єдине ціле для представлення на практичному занятті.

Що таке **читацькі кола**?

Це група з шести (або 5 – 7) студентів, кожен з яких читає один текст, але з різних точок зору, відповідно до ролі.

Маємо 6 ролей:

1. Лідер дискусії (Discussion leader, далі – DL)
2. Майстер переказу (Summarizer – S)
3. Майстер зв'язку з реальністю (Connector – C)
4. Майстер слова (Word Master – WM)
5. Майстер ключового фрагменту (Passage Person – PP)
6. Майстер наведення культурних мостів (Culture Connector – CC)

Алгоритм підготовки до практичного заняття:

¹ Reading Circle. The Teacher's Handbook for Bookworms Club. [Електронний ресурс] // Oxford University Press – Режим доступу до ресурсу: <https://elt.oup.com/teachers/readingcircles/?cc=ua&selLanguage=uk>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 10

1. Кожен з учасників групи, незалежно від ролі, **обов'язково читає** запропонований для практичного заняття **текст**. Кожна група має різні тексти, таким чином, під час заняття є можливість ознайомитися із більшою кількістю текстів.

2. Робота, відповідно до ролі:

2.1. Discussion leader – DL Після прочитання тексту готує письмово 5 запитань загального характеру, які ставить учасникам групи під час обговорення – підготовки до практичного заняття. Питання також надсилаються викладачеві через надану гугл-форму. Веде дискусію та готує разом з групою усне представлення висновків дискусії на практичному занятті. Оригінальність та проблемність питань оцінюються додатковими балами.

2.2. Summarizer – S Читаючи текст, занотовує основні події, ідеї та персонажів твору. Після прочитання пише невеличку анотацію своїми словами, **не більше 1500 знаків** з пробілами. Увага! Це важко. Майстер переказу має **стисло** переказати головне в творі. Усний виступ триває не більше 1 хвилини. Вміння стисло та зв'язано виділити головне в тексті – вміння писати анотацію – є однією з ключових навичок для написання будь-якого дослідницького тексту. Всі анотації перевіряються на плагіат .

2.3. Connector – C Читаючи текст, занотовує **2 моменти**, які, на його думку, прив'язують текст до реальності сьогодення. Можна підкріплювати власним досвідом, досвідом знайомих, чи інформацією з мас-медіа. Якщо йдеться про фантастичний чи історичний текст, шукаємо моменти подібності у почуттях персонажів та їхній поведінці. **Обов'язково** наводимо приклади з реального життя на обґрунтування свого спостереження. Подібні навички допомагають визначити актуальність тексту для сучасного читача та наблизити твір до нього.

2.4. Word Master – WM читає текст та добирає слова чи вирази, які є новими чи важкими для розуміння, або є ключовими для даного тексту. Вибирає **5 слів**, надає їхнє тлумачення, пояснює роль в творі. Робота майстра

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 11

слова – це не суто словникова робота, це робота з засобами мовної виразності в тексті, метафорами, епітетами тощо. Вміння визначати ключові слова необхідне науковцю, а усвідомлення ролі слова в тексті – професійна риса філолога. Тому наводити лише словникове визначення недостатньо для високої оцінки, важливо висловити *вашу* думку та надати *ваш* коментар.

2.5. Passage Person – PP Читаючи текст, вибирає **3 уривки**, які, з його точки зору є найцікавішими, викликають в читача емоційну реакцію. Це не має бути зав'язка, кульмінація чи розв'язка, які є об'єктом дослідження майстра переказу, це має бути те, що «зачепило», відгукнулося у душі саме цього читача. Презентує обрані фрагменти групі, обґрунтовує свій вибір, пояснює роль фрагмента в тексті, обговорює його з групою. Можна обирати й ті фрагменти, які виявилися незрозумілими, тому спільний мозковий штурм може призвести до цікавого обговорення. Робота PP, подібно до роботи WM, є роботою з засобами мовної виразності та ключовою навичкою філолога.

2.6. Culture Connector – CC читаючи текст, шукає подібності та розбіжності нашої культури з культурою суспільства, описаного в творі. Під «культурою» розуміємо систему норм, звичаїв та традицій, властивих історичному періоду та суспільству (народові), що описані в творі. Тобто, йдеться не про етичні чи психологічні аспекти поведінки персонажа, а про її відповідність закріпленим нормам тогочасного суспільства. Майстер наведення культурних мостів знаходить подібності та розбіжності з нормами нашого суспільства, демонструє **2 – 3** таких **приклад**и з тексту, коментує їх відповідно до сучасного досвіду.

3. Кожен з учасників групи **надсилає свої нотатки** викладачеві напередодні практичного заняття **через надану гугл-форму**. Це – частина вашої оцінки за заняття. Оцінюється відповідність поставленому завданню (ролі), самостійність та вичерпність відповіді. Стислість викладу важлива.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 12

4. Кожна група збирається онлайн **напередодні заняття**, учасники діляться своїми спостереженнями та готують спільну відповідь-презентацію твору.

5. На занятті група надає слово обраному спікеру/спікерам (найчастіше – лідеру дискусії) та представляє результат обговорення й аналізу твору, його ідейних домінант та засобів мовної виразності, властивостей часу й культури, яким він належить, та вказує на його позачасове значення для культури й літератури сьогодення. Тривалість виступу групи до 5 – 7 хвилин. Після виступу група відповідає на поставлені питання. **Всі питання та відповіді оцінюються.** Тривалість дискусії – до 10 хвилин.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Основні положення про історико-літературний процес. Давня література

Тема 1. Міфологічні системи та їхнє відображення у сучасному текстуальному просторі. Поняття архетипів колективного несвідомого Фольклор, міфологія, Антична література

Лекції 1 – 3

Лекція 1.

Література – основа культурного фону носіїв мови. Історико-літературний процес. Давня література.

Література як художнє віддзеркалення свідомості засобами мови. Поняття періодизації). Базова термінологія. Теоретичне підґрунтя курсу. Давня література.

Питання до лекції 1

1. Розкрийте поняття художньої літератури, визначить природу мистецтва слова та його місце серед інших видів мистецтва. Схарактеризуйте взаємини художньої та практичної мови.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 13

2. Поясніть поняття історико-літературного процесу. Назвіть основні періоди розвитку літератури. Дайте стислу характеристику кожному періоду.

Лекція 2.

Фольклор, міфологія.

Міфологічна форма свідомості, типологія міфологічних систем народів світу. Фольклорні жанри. Вплив фольклорних образів на сучасне світосприйняття. Архетипи колективного несвідомого. Українська міфологія та фольклор у світовому контексті. Функціонування фольклору, сучасні форми.

Питання до лекції 2

1. Назвіть базові риси міфологічної форми свідомості. Розкрийте поняття типології міфологічних систем світу.

2. Дайте характеристику основним жанрам фольклору. Визначте вплив фольклорних образів на сучасне світосприйняття. Наведіть приклади сучасних форм функціонування фольклору.

Лекція 3.

Антична література.

Міфологічна база античної літератури. Архаїчний, класичний та елліністичний періоди давньогрецької літератури, давньоримська література. Від Гомера до Овідія і Геродота. Походження та функціонування «чотирьох великих розповідей». Образи античної літератури в новій літературі та в сучасному суспільному контексті.

Питання до лекції 2

1. Розкрийте генезу та художні особливості літератури Давньої Греції. Назвіть основні періоди розвитку й провідні жанри. Проілюструйте свою відповідь прикладами творчості конкретних авторів. Доведіть значущість давньогрецької літератури для сучасного культурного контексту.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК- 6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 14

2. Розкрийте генезу та художні особливості літератури Давнього Риму. Назвіть основні періоди розвитку й провідні жанри. Проілюструйте свою відповідь прикладами творчості конкретних авторів. Наведіть приклади функціонування образів давньої римської літератури в новітній літературі та в сучасному суспільному контексті.

Практичне заняття 1

Міфологічні системи та їхнє відображення у сучасному текстуальному просторі. Поняття архетипів колективного несвідомого Фольклор, міфологія, Антична література

1. *Погляд на фольклор в житті сучасної людини.*

Terry Pratchett. Imaginary world, real stories. Файл додано в теку на Освітньому Порталі.

2. *Героїчний епос та фольклор, роль у формуванні народної свідомості.*

2.1. Калевала Перша руна. http://chtyvo.org.ua/authors/Finskyi_narod/Kalevala/

2.2. Г. Лонгфелло. Пісня про Гайавату. Пісня 5: Піст Гайавати. <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=91>

3. *Давногрецький епос та його відгомін у Вергілія.*

3.1. Одісея. Пісня 21, вірші 1-82; 285- до кінця. (Лук Одісея) <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=530>

3.2. Іліада. Пісня 18, від 462 до кінця (Опис роботи Гефеста й щита Ахілла) <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=529>

3.3. Вергілій. Енеїда. Книга 8, 608-731 (Щит Енея) http://www.ae-lib.org.ua/texts/vergilius_aeneis_ua.htm#08 (3.2 + 3.3. Матеріал додано в теку)

4. *Антична лірика: від міфології до особистості*

Публій Овідій Назон. Метаморфози. Книга IV. Пірам і Тізба. http://www.ae-lib.org.ua/texts/ovidius_metamorphoses_ua.htm#04 (пер. А. Содомори), додатково: пер. М. Зерова: http://www.ae-lib.org.ua/texts/ovidius_poetry_by_zerov_ua.htm#meta_08

5. *Міф перетворюється в казку. Роль наратора.*

Апулей. Золотий віслик (казка про Амура й Психею: кн. 4, від № 27, кн. 5, кн. 6

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк ___ / 15

до № 24). http://ae-lib.org.ua/texts/apulei_metamorphoseon_ua.htm

До самостійної роботи 1 додані відскановані матеріали в Теку 1

Briggs. K. M. An encyclopedia of fairies : hobgoblins, brownies, bogies, and other supernatural creatures / Briggs Katharin M. – New York : Pantheon Books, 1976. – 481р. – С. 464–481. (тека **Практичне заняття 1, PDF файл**)

Додатковий довідник:

Словник античної міфології. К. – 1985. <http://litopys.org.ua/slovmith/slov.htm>

Тема 2. Література Середніх Віків та Відродження: від лицарського до пікареского роману

Лекція 4.

Література Середніх Віків. Релігійна та фольклорна основи середньовічної літератури. Житійна та паломницька проза. Дива, Бестіарії, Хроніки. Лицарська культура та традиція лицарського роману. Балади. Куртуазна література. Зародження індивідуалізму. Література середньовічного міста.

Питання до лекції 4

1. Розкрийте принципи взаємодії фольклорної та релігійної світоглядних основ середньовічної літератури. Покажіть, як середньовічний світогляд втілювався у жанрах тогочасної літератури. Проілюструйте прикладами творів.

2. Дайте розгорнуту характеристику лицарському роману, проведіть паралелі з ліричними жанрами та героїчною поемою. Поясніть подальше функціонування поняття Romance в художній літературі.

Лекція 5.

Література доби Відродження

Поняття гуманізму. Загальноєвропейські процеси. Спільні світоглядні основи мистецьких практик. Оновлений погляд на античну спадщину крізь

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 16

призму антропоцентризму. Культ розуму та людини. Ідеальні образи людини, збалансована гармонія природи. Жанр Утопії.

Питання до лекції 5

1. Визначить часопросторові межі доби Відродження, розкрийте роль античності для формування культури цього періоду та продемонструйте вплив ренесансної культури на контекст сьогодення. Проілюструйте прикладами творів письменників з різних країн.

2. Порівняйте теоцентричний та антропоцентричний світогляд. Назвіть провідні жанри літератури Ренесансу та основні мотиви творів. Наведіть приклади з творчості письменників різних країн.

Практичне заняття 2 Література Середніх Віків та Відродження: від лицарського до пікаресного роману

1. *Героїчний епос Європи. Взаємодія язичницького та християнського світогляду. Інверсія мотивів.*

a. Пісня про Нібелунгів: Як Гунтер перемиг Брунгільду. http://www.ae-lib.org.ua/texts/_das_nibelungen_lied_by_fuhmann_ua.htm#07

b. **Додано в теку:** Дж. Гарднер «Гренденль» (уривок. Джерело: «Література західного Середньовіччя», Вінниця, Нова Книга, 2005. С. 147–149).

2. *Лицарський роман. Артуріана.*

Жозеф Бедьє. «Роман про Трістана та Ізольду».

http://www.ae-lib.org.ua/texts/_tristan_et_isolda_by_bedier_ua.htm Розділи: 11, 12, 15, 19

3. *Поет і Прекрасна Дама:*

a. Данте: **Сонети до Беатріче, Vita Nuova.**
<https://www.ukrlib.com.ua/world/author.php?id=88>

b. Петрарка: Сонети до Лаури. <https://www.ukrlib.com.ua/world/author.php?id=105>

4. Герой-шахрай:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 17

Лопе де Вега, Собака на сні. <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=2456>

5. La Fete de Fous: Рабле, Гаргантюа та Пантагрюель.

<http://e-bookua.org.ua/istrom/1273-fransua-rable-arantyuua-ta-pantaryuel.html> Розділи 1-4

Самостійна робота 2

1. Поповнення глосарію літературознавчих термінів (від 10).

Тема 3. Бароко та Просвітництво: стихія чи система?

Лекція 6

Література доби Бароко

Увага до індивідуального на відміну від ідеального. Двоїста природа людини. Пікарескний роман як поле дії нового героя. Усвідомлення плинності та складності світу. Зображення ілюзорності видимого, метафоричність, життя як сон. Гра з читачем.

Питання до лекції 6

1. Розкрийте основні риси барокового світогляду. Покажіть, як вони втілювалися у літературі на прикладі провідних жанрів та стилевих особливостей.

2. Порівняйте Бароко й Класицизм з точки зору погляду на природу людини. Покажіть, як світогляд віддзеркалювався нормами художньої творчості. Проілюструйте прикладами з конкретних творів. Розкрийте значення образів та персонажів цього періоду для сучасного культурного контексту.

Лекція 7.

Література доби Просвітництва.

Природне право, поступ та перетворення суспільства. Нові форми роману, особистісний підхід: епістолярний роман та нотатки щоденника. Сентименталізм. Філософська повість, роман-виховання, масова література.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 18

Сатиричні напрями, бурлеск, травестія. Поняття світової літератури.

Питання до лекції 7

1. Схарактеризуйте філософсько-етичні та наукові підвалини літератури доби Просвітництва. Визначте вплив світогляду на вибір та розвиток жанрових форм. Проілюструйте прикладами. Поясніть значення філософії доби Просвітництва для нової літератури.

2. Розкрийте тему взаємин розуму та почуттів в Просвітництві та Сентименталізмі. Наведіть приклади творів різних авторів. Визначте особливості нових форм роману. Поясніть появу терміну «світова література» в контексті доби. Доведіть значущість здобутків періоду для сучасного світогляду.

Практичне заняття 3

Бароко та Просвітництво: стихія чи система?

1. Світоглядні основи Бароко (Кальдерон).

<http://www.ae-lib.org.ua/texts->

[c/calderon_la_vida_es_sueno_by_lukash_ua.htm](http://www.ae-lib.org.ua/texts/calderon_la_vida_es_sueno_by_lukash_ua.htm)

http://www.ae-lib.org.ua/texts/calderon_la_vida_es_sueno_ua.htm

2. Метафізична поезія (Джон Донн – 5 віршів на вибір групи).

В теку додано: файл з перекладами Дмитра Павличка та Олени О'Лір.

Файл зі статтею Завідняк Б. Бог релігійних мислителів-поетів. Наукові записки Українського католицького університету. Серія: Богослов'я. – 2017. – Вип. 4. (читати 1 підрозділ)

<https://www.ukrlib.com.ua/world/author.php?id=541>

http://www.ae-lib.org.ua/texts/donne_litania_ua.htm

<http://maysterni.com/publication.php?id=13133>

<http://maysterni.com/publication.php?id=13133>

3. Французька драма доби Класицизму (Мольєр: «Міщанин-шляхтич» або

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 19

«Дон Жуан» на вибір групи)

Дон Жуан. <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=153>

Міщанин – шляхтич. <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=151>

4. Моделювання суспільства у британському романі

Свіфт: Jonathan Swift, «Travels into Several Remote Nations of the World by Lemuel Gulliver, First a Surgeon, and then a Captain of Several Ships», 1726.

http://www.ae-lib.org.ua/texts/swift_gulliver_ua.htm

Частина 4 (Країна Гуїнгмів):

http://www.ae-lib.org.ua/texts/swift_gulliver_ua.htm#4

5. Доктрина розуму у філософській прозі Франції

Вольтер: Кандид (розділи 1 та 26).

<https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=148>

Самостійна робота 3. Бароко. Просвітництво

1. Поповнення глосарію літературознавчих термінів (від 10).

2. Конспект: Макаров А. Світло українського Бароко. Київ, Мистецтво, 1994. С.

Розділ «Людина Бароко», С. 7 – 41. <http://uartlib.org/allbooks/istoriya-ukrayinskogo-mistetstva/anatoliy-makarov-svitlo-ukrayinskogo-baroko/>

3. Конспект: Кант І. Що таке просвітництво? / Мислителі німецького романтизму. Упоряд. Рудницький Л., Фешовець О., Івано-Франківськ, Лілея, 2003. С. 158–161.

<http://www.ukrcenter.com/!FilesRepository/Literature/ Upload3//e7144df3-5c55-48a5-8e77-2ab63a1dd0af.pdf>

Тема 4. Нормативна поетика (від Арістотеля до Буало)

Лекція 8

Від Арістотеля до Буало.

Підсумок розгляду давньої літератури, теоретичне узагальнення.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 20

Системна поетика, роди й види. Поділ літератури на роди: епос, лірика, драма. Мімезис – наслідування реальності. Основні системні поняття літературознавства. Буало: високі та низькі жанри в літературі, критерії стилю. Три єдності драми. Класицизм. Нормативність поетики.

Питання до лекції 8

1. Поясніть значення «Поетики» Арістотеля для подальшого розвитку мистецтва слова. Назвіть основні принципи «Поетики», які втілювалися у творах наступних віків, наведіть приклади. Розкрийте відмінність художнього відтворення дійсності від копіювання.

2. Поясніть роль «Поетичного мистецтва» Буало для художньої системи Класицизму та порівняйте підходи Буало й Арістотеля. Покажіть, які принципи системної поетики функціонують в літературі новітньої доби. Поясніть причини відмови від певних закріплених норм.

Практичне заняття 4

Нормативна поетика (від Арістотеля до Буало).

Питання для обговорення

1. Види поезії відповідно до об'єктів відтворення а) об'єктивна розповідь (епос), б) особистий виступ оповідача (лірика), в) відтворення подій у дії (драма).

2. Виникнення трагедії та комедії. Катарсис.

3. Триєдність драми за Арістотелем і Буало.

4. Поняття стилю за Буало.

5. Застосування принципів поетики Арістотеля і Буало до вивчених творів.

6. Мандрівні сюжети та образи (Фауст, Дон Хуан)

Самостійна робота 4.

1. Поповнення глосарію літературознавчих термінів (від 10).

2. Конспект: Арістотель. Поетика. Київ, Мистецтво, 1967. Розділи: I – VIII.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 21

С. 39–54. http://shron1.chtyvo.org.ua/Aristotle/Poetyka_vyd_1967.pdf

3. Буало Н. Мистецтво поетичне. пер. М. Т. Рильського К., 1967. <http://www.ukrcenter.com/Література/Нікола-Буало/>. Конспект: Пісні 1-3. Виписати цитати, що ілюструють основні принципи художньої творчості, характеристику жанрів та стилів.

Змістовий модуль 2.

Нова література. Література в сучасному контексті.

Тема 5. Романтизм і Реалізм як два способи світосприйняття

Лекція 9.

Реалістичний і фантастичний модуси.

Становлення нової літератури, двох великих художніх систем: романтизму і реалізму. Засоби переосмислення та віддзеркалення дійсності, засоби сприйняття й аналізу. Художні засоби зображення такого переосмислення.

Питання до лекції 9.

1. Обґрунтуйте правомірність виділення реалістичного і фантастичного модусів у світовій літературі. Опишіть передумови домінування окремого модусу в на прикладі конкретних історичних періодів. Наведіть приклади творів та авторських персоналій.

2. Схарактеризуйте провідні художні засоби зображення дійсності фантастичного і реалістичного модусів художньої літератури. Проілюструйте свою відповідь прикладами творів XIX сторіччя.

Лекція 10.

Романтизм.

Відмова від надмірної раціоналізації. Примат духу. Уява vs фантазія. Рушійна сила фантазії та домінування фантастичного модусу. Ідея містичної єдності світу. Пошук ідеалів у минулому та природі. Зв'язок з образами

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 22

Середньовіччя. Герой романтизму.

Питання до лекції 10.

1. Поясніть розуміння романтиками XIX сторіччя сутності уяви та фантазії. Розкрийте принципи відбору художніх засобів авторами цієї доби. Проілюструйте відповідь прикладами з творів.

2. Поясніть звернення романтиків XIX сторіччя до історизму, «місцевого колориту» та ідеї єдності з природою. Поясніть походження терміну «Романтизм» проведіть історичні паралелі. Продемонструйте на прикладах конкретних творів втілення названих ідей художніми засобами.

Лекція 11.

Реалізм.

Спостереження та аналіз дійсності. Досвід як критерій. Типізація характерів та ситуацій. Мімезис та дієгезис. Великі прозові форми. Роман-епопея. Циклізація. Психологізм роману. Саморозвиток характерів. Авторська позиція в романі.

Питання до лекції 11.

1. Поясніть поняття *мімезис* та *дієгезис* як засоби відтворення дійсності. Проілюструйте відповідь прикладами творів XIX сторіччя. Назвіть особливості психологічного роману. Наведіть ознаки авторської позиції в романі.

2. Обґрунтуйте передумови появи великих прозових форм у реалістичній літературі XIX сторіччя. Поясніть прагнення авторів до циклізації прози. Розкрийте принцип типізації характерів і ситуацій.

Практичне заняття 5

Романтизм і Реалізм як два способи світосприйняття.

Теоретичні питання для обговорення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК- 6-2022
	Екземпляр № 1	Арк ___ / 23

1. Від Веймарської школи до Єнського гуртка романтиків. Особливості німецького романтизму. Фантастичний модус.

Ернст Теодор Амадей Гофман Золотий горнець. http://www.ae-lib.org.ua/texts/hoffmann_golden_pot_ua.htm

2. Історизм романтизму (Гюго, Скотт та ін.)

Віктор Гюго. Людина, що сміється.

http://chtyvo.org.ua/authors/Hugo_Victor/Liudyna_scho_smiietsia/

3. Циклізація прози. **Оноре де Бальзак. Шагренева шкіра.**

<https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=703>

4. Натуралізм та Імпресіонізм. **Еміль Золя. Дамське щастя.**

http://loveread.me/view_global.php?id=14468

Самостійна робота 5.

1. Ведення власного глосарію літературознавчих термінів, (від 15 одиниць).

2. **Конспект:** Наливайко Д. С, Шахова К. О. Зарубіжна література ХІХ сторіччя. Доба романтизму: Підручник. – К.: Заповіт, 2001. – 416 с. Вступ. С. 5–

24. <http://194.44.152.155/elib/local/sk637758.pdf>.

3. **Конспект:**

Бальзак О. Передмова до «Людської комедії» (пер. Віктор Шовкун) Есей.

http://chtyvo.org.ua/authors/Balzac_Honore_de/Peredmova_do_Liudskoi_kome_dii/

Тема 6. Доба модернізму: зміни у свідомості

Лекція 12.

Модернізм

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 24

Зміни у світогляді на межі XIX і XX сторіч. Систематизація та індустріалізація на макро і мікрорівнях. Концепція особистості. Пошук істини в глибині душі людини. Нові художні форми. Художні течії доби модернізму. Декаданс. Авангардизм. Нова міфологізація та міфотворчість.

Питання до лекції 12.

1. Схарактеризуйте зміни у світогляді на межі XIX і XX сторіч. Поясніть вплив на свідомість людини тенденцій до систематизації та індустріалізації на макро і мікрорівнях. Розкрийте зміни у концепції особистості. Назвіть провідні течії літератури періоду порубіжжя та представників цих течій.

2. Розкрийте особливості підходу до зображення духовного світу людини в літературі порубіжжя XIX-XX сторіч. Схарактеризуйте поняття *натуралізм*, *імпресіонізм*, *декаданс*, *авангардизм*. Наведіть приклади персоналій та творів названих течій. Розкрийте генезу нових художніх форм та прийомів, проілюструйте прикладами.

Практичне заняття 6

Доба модернізму: зміни у свідомості

Питання для обговорення

1. Сутнісні зміни у свідомості, віддзеркалені літературою порубіжжя XIX та XX сторіч.

Девід Герберт Лоуренс, Коханець Леді Чаттерлей.

http://chtyvo.org.ua/authors/Lawrence_David_Herbert/Kokhanets_Ledi_Chaterlei/

2. Драма порубіжжя.

Бернард Шоу. Учень Диявола.

http://shron1.chtyvo.org.ua/George_Bernard_Shaw/Vybrani_tvory_Tom_1.pdf (с.5-89)

3. Антиутопія початку XX сторіччя.

Вільям Джералд Голдінг. Володар Мух.

<https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=2926>

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк ___ / 25

4. Відродження міфологічної свідомості

Ред'ярд Кіплінг. Казки Старої Англії (Пак з пагобів Пака)

Самостійна робота 6.

1. Ведення власного глосарію літературознавчих термінів (від 10 одиниць).
2. **Конспект:** Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: Монографія. 2-ге вид. К.: Либідь, 1999. – 447 с. Вступ, С. 13–20.

Тема 7. Стан постмодернізму

Лекція 13.

Постмодернізм.

Криза віри у великі наративи. Світ як текст. Простір інтертексту. Текстоцентризм. Тотальна іронія, деконструкція, гра смислів. Дерево vs ризома. Руйнування ієрархій та бінарних опозицій. «Смерть автора». Плюралістичність свідомості. Не «або – або», а «і – і». Широкий спектр альтернативних рішень.

Питання до лекції 13.

1. Поясніть сутність твердження про *смерть великих наративів*: яке явище суспільної свідомості воно віддзеркалює. В чому полягає стан постмодерну. Розкрийте значення поняття *іронія* для новітньої літератури. Наведіть приклади.

2. Поясніть сутність протиставлення структур *дерева* і *ризми*. В чому полягає ідея руйнування бінаризму мислення. Назвіть особливості функціонування художнього твору в парадигмі читацького/глядацького сприйняття. Поясніть сутність вислову *смерть автора*. Проілюструйте прикладами з літератури ХХ сторіччя.

Лекція 14.

Пост-постмодернізм.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 26

Проживання стану постмодерну для основлення суб'єкту. Відродження суб'єкта. Реанімація значення. Оновлення гуманітарних парадігм. Зміна вектору з текстологічної на комунікативну реальність. Поняття «Іншого» та «Чужого». Інтермедіальність. Віртуальна реальність.

Питання до лекції 14.

1. Поясніть ідею відродження суб'єкта з точки зору мета(пост)-постмодернізму. Як в контексті сучасності корелюють поняття *Іншого* та *Чужого*. Наведіть приклади оновлення гуманітарних парадігм в сучасній літературі.

2. Розкрийте поняття інтермедіальності як художнього явища і як методу аналізу дійсності. Наведіть приклади взаємодії художніх практик. Визначіть сутнісні риси віртуальної реальності. Проілюструйте прикладами формування художнього простору на сучасному етапі розвитку літератури.

Практичне заняття 7.

Стан постмодернізму.

1. Філософська проза ХХ сторіччя.

Умберто Еко. Ім'я рози. http://www.ae-lib.org.ua/texts/eko_il_nome_della_rose_ua.htm

(особливо звернути увагу на День Сьомий)

Раджу прочитати також передмову перекладачки М. Прокопович.

2. Театр абсурду й так далі.

Том Стоппард. Розенкранц та Гільдернстерн мертві.

(Раджу переглянути фільм, бо поставлено дуже гарно <https://www.youtube.com/watch?v=OlsTFUMBLW8>)

3. Метапроза. **Милорад Павич, Дамаскин**

http://www.ae-lib.org.ua/texts/pavic_damaskin_ua.htm

4. Графічний роман. **Ніл Гейман. Сендмен.** Книга 3, Країна снів #17-20.

(онлайн читати можна тут: https://librebook.me/the_sandman_dream_country)

Самостійна робота 7.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 27

1. Ведення власного глосарію літературознавчих термінів (від 10 одиниць).
2. Конспект: Еко У. Нотатки на полях роману «Ім'я рози» (будь-яке видання).

Тема 8.

Гіпертекст в роботі прикладного лінгвіста: цитата, посилання, реценція, переклад

Лекція 15.

Інтертекст як простір свідомості.

Реценція літератури. Продуктивна та рецептивна сторони художнього твору. Види інтертекстуальних зв'язків: алюзія, ремінісценція, цитата, пародія, стилізація, пастиш, переспів, плагіат тощо. Поняття прототексту та претексту. Генетична, іманентна, інтеціональна та реценційна інтертекстуальність. Діалог автора й читача. Концепція текстуальної реальності.

Питання до лекції 15.

1. Розкрийте сутність вислову *світ є текст* та обґрунтуйте поняття інтертекстуального простору. Назвіть основні інтертекстуальні прийоми, проілюструйте прикладами з творів ХХ-ХХІ сторіч. Поясніть функцію таких прийомів.

Лекція 16.

Красне письменство для прикладного лінгвіста

Інструментарій та методи прикладної лінгвістики як застосунки для літературознавчого аналізу. Світова художня спадщина – єдиний простір тексту й поле діяльності лінгвіста. Гіперпосилання як ризома. Перспективи використання цифрових технологій для збереження культурного простору.

Питання до лекції 16.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк ___ / 28

1. Поясніть сутність діалогу автора й читача. Що таке продуктивна та рецептивна сторона художнього твору? Розкрийте поняття *прототексту* та *претексту*. Продемонструйте приклади генетичної, іманентної, інтеціональнальної та рецепційної інтертекстуальності.

Практичне заняття 8.

Інтертекст в роботі прикладного лінгвіста.

Групова дискусія: обговорення прикладів інтертекстуальних прийомів у вивченому за семестр матеріалі та аналіз стратегій перекладу.

Самостійна робота 8.

1. Ведення власного глосарію літературознавчих термінів, (від 10 одиниць).
2. Навести приклади інтертекстуальних зв'язків за книгою Наталі П'єге-Гро Piegay-Gros N. Introduction à l'intertextualité. – Nathan Université, 2002.

11. Рекомендована література

1. Волков А. (гол. ред.) Лексикон загального та порівняльного літературознавства. Буковинський центр гуманітарних досліджень. – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 634 с.

Доступ онлайн:

http://chtyvo.org.ua/authors/Volkov_Anatolii/Leksykon_zahalnoho_ta_porivnialnoho_literaturoznavstva/ ; http://litmisto.org.ua/?page_id=16128

2. Літературознавчий словник-довідник / За ред. Р. Т. Гром'яка, Ю. І. Коваліва, В. І. Теремка. — К.: ВЦ «Академія», 2007. — 752 с.

Доступ онлайн:

http://chtyvo.org.ua/authors/Hromiak_Roman/Literaturoznavchyi_slovnnyk-dovidnyk/

3. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т.1 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — К: ВЦ «Академія», 2007. — 608 с. (Енциклопедія ерудита).
4. Літературознавча енциклопедія: У двох томах. Т.2 / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. — К: ВЦ «Академія», 2007. — 624 с. (Енциклопедія ерудита)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01- 035.00.1/Б/ОК- 6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 29

Основна література

1. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. – Львів, Літопис, 2002. – 2-е вид., допов. – 832 с.
2. Білоус П. В. Історія української літератури ХІ – ХVІІІ ст.: Навчальний посібник. К.: ВЦ «Академія», 2009. – 424 с.
3. Боговін О. В. Історія зарубіжної літератури Середніх віків та Відродження : навч.-метод. посіб. для студентів ВНЗ – Бердянськ : Ткачук О. В. [вид.], 2015. – 243 с.
4. Ваховська Н. Л. Література кінця ХІХ-початку ХХ ст. – Київ, 2005. – 152 с.
5. Галич О. Теорія літератури / О. Галич, В. Назарець, Є. Васильєв. – Київ: Либідь, 2005. – 488 с.
6. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гринчак Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття. К.: Центр учбової літератури, 2011. – 488 с.
7. Давиденко Г. Й., Чайка О.М., Гречаник Н.І. Кушнерьова М.О. Історія новітньої зарубіжної літератури. К.: Центр учбової літератури, 2008. – 274 с.
8. Жулинський М. Г. (ред.) Історія української літератури ХІХ століття: в 2 кн.: Підручник. К.:Либідь, 2006 –712 с.
9. Наливайко Д. С., Шахова К. О. Зарубіжна література ХІХ сторіччя. Доба романтизму: Підручник. К: Заповіт, 1997. – 416 с.
- 10.Ткаченко А. О. Мистецтво слова: Вступ до літературознавства: Підручник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів. – 2-е вид., випр. і доповн. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2003. – 448 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 30

11. Шалагінов Б. Б. Зарубіжна література від античності до початку XIX сторіччя: Історико-естетичний нарис : Навч. посібник для студ. вузів Київ : Києво-Могилянська акад., 2013. – 368 с.
12. Шаповалова М.С., Рубанова Г.Л., Моторний В.А. Історія зарубіжної літератури. Середні віки та Відродження Київ, Знання, 2011. – 476 с.

Допоміжна література

1. Butler A. M., Ford B. (2003). *Postmodernism*. London. Pocket Essentials.
2. Briggs. K. M. An encyclopedia of fairies : hobgoblins, brownies, bogies, and other supernatural creatures / Briggs Katharin M. – New York : Pantheon Books, 1976. – 481p.
3. Maravall J. A. Culture of the Baroque. Analysis of a Historical Structure / J. A. Maravall. — Minneapolis: University of Minnesota Press, 1986. — 330 p.
4. Pratchett T. Imaginary worlds, real stories / Terry Pratchett. // Folklore. – Vol. 111. – No. 2. – Oct., 2000. – London, 2000. – P.159–168.
5. Piegay-Gros N. Introduction à l'intertextualité. – Nathan Université, 2002.
6. Аристотель. Поетика. Київ, Мистецтво, 1967.
7. Бальзак, Оноре де. Твори в 10 томах, том 1. Передмова до Людської Комедії. Ессе — К.: Дніпро, 1989. — с.44-59, переклав Віктор Шовкун.
8. Буало Н. Мистецтво поетичне. пер. М.Т. Рильського К., 1967.
9. Кант І. Що таке просвітництво? / Мислителі німецького романтизму. Упоряд. Рудницький Л., Фешовець О., Івано-Франківськ, Лілея, 2003. С. 158–161.
10. Канчура Є.О. Моделювання текстуалізованого світу в романах-фентезі Террі Претчетта : дис. ... канд. філол. наук / Євгенія Орестівна Канчура ; Чорноморський держ. ун-т ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2012. – 233 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк. ___ / 31

11. Канчура Є. О. (2017). Фентезі: оновлення погляду на світ і шлях до себе. *Дивослово. Українська мова і література в навчальних закладах.* – №6 (723): 47-53.
12. Копистянська Н. Х.. Час і простір у мистецтві слова: монографія / Н. Х. Копистянська. – Львів: ПАІС, 2012. – 344 с.
13. Курціус Е. Р. Європейська література і латинське середньовіччя / Переклав з нім. Анатолій Онишко. – Львів: Літопис, 2007. – 752 с.
14. Ле Гофф, Ж. (2007). *Середньовічна уява.* пер. Ярема Кравець. Львів. Літопис.
- 15.Макаров А. Світло українського Бароко. Київ, Мистецтво, 1994. С. Розділ «Людина Бароко», С. 7 – 41.
16. Наливайко Д. С. Спільність і своєрідність: Українська література в контексті європейського літературного процесу. – К.: Дніпро, 1988. – 395 с.
17. Ніцше Ф. Народження поезії з духу музики (фрагменти) в кн. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької. – Львів, Літопис, 2002. – 2-е вид., допов. – 832 с. – С. 55 – 70.
18. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: Монографія. 2-ге вид. К.: Либідь, 1999. – 447 с. Вступ, С. 13 – 20.
19. Рязанцева Т. М., Канчура Є.О. (2018). Деякі особливості світовідчуття і стилістики Бароко та їхні відлуння у фентезі доби постмодернізму. *Витоки літератури фентезі. Поезія у контексті метажанру фентезі. Збірник матеріалів наукового семінару Центру з Дослідження Літератури Фентезі при Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України (17 листопада 2016, 21 квітня 2017) / Ред. Рязанцева Т. М., Канчура Є. О.* Київ. 28–33.
20. Стендаль. Естетика реалізму : Збірник. Пер. з фр. /Упорядкування, вступ, стаття і приміт. І. М. Овруцької. – К.: Мистецтво, 1983. – 278 с. – (Пам'ятки естет, думки).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.05-05.01-035.00.1/Б/ОК-6-2022
	Екземпляр № 1	Арк ___ / 32

21. Еко У. Нотатки на полях роману «Ім'я рози» (будь-яке видання)

12. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Художня література <http://www.ae-lib.org.ua/index.htm>
2. Читиво: Електронна бібліотека <https://chtyvo.org.ua/>
3. Український центр. Бібліотека <http://ukrcenter.com/>

* Індекс структурного підрозділу відповідно до наказу ректора «Про індексацію структурних підрозділів Державного університету «Житомирська політехніка» (наприклад, 22.06).

** Індекс освітньої програми відповідно до наказу ректора «Про індексацію освітніх програм Державного університету «Житомирська політехніка» (наприклад, 122.00.1/Б).

*** Шифр освітньої компоненти в освітній програмі (наприклад, ОК1).